

Отже, замість керувати згори-вниз (або за принципом «наслідуй Америку») слід спробувати знизу-вгору. «Світовий уряд» повинен постати радше як низка багатосторонніх угод між урядами та між приватними організаціями, ніж як влада центральних органів держави, хоч де він буде локалізованим [7, 122].

Регулювання відносин у мережі Інтернет має свою специфіку, що зумовлена безкордонністю Інтернету як явища. Саме тому неможливо уніфіковано врегулювати відносини в цифровому середовищі загалом. Національне законодавство має свою сферу дії в просторі, який обмежено територією певної держави. В цих межах, безумовно, законодавець в певній державі може прийняти низку нормативно-правових актів, які будуть врегульовувати відносини, що виникають в сфері управління Інтернетом. Однак, слід враховувати віртуальність Інтернет-простору, у якому виникають відносини між різними суб'єктами, поєднання у цьому просторі високих технологій з прагматичними прагненнями, а також слід зважати на приватність пересічних користувачів та інші особливості функціонування цифрового середовища. Тому особливістю правового регулювання відносин в мережі Інтернет є його наднаціональний, транскордонний характер. Застосування норм національного законодавства у цифровому середовищі може бути ускладнене іноземним елементом. Відтак виникають питання юрисдикції, колізій законодавчого регулювання, які виникають між законами різних держав, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ЕРІК ШМІДТ, ДЖАРЕД КОЕН НОВИЙ ЦИФРОВИЙ СВІТ. ЛЬВІВ: ЛІТОПИС, 2015. С. 9.
2. Зайцева О. К. Становлення міжнародної політики регулювання Інтернет-середовища. *Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ: ІВЦ «Політехніка», 2009. № 4. 193 с.
3. Yoshai Benkler. From Consumers to Users: Shifting the Deeper Structures of Regulation Towards Sustainable Commons and User Access, 52 Fed Comm. L.J. 561, (2000)
4. Гуцу С. Ф. Правове регулювання мережі інтернет: міжнародний і вітчизняний досвід. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27367/1/VPSP2018-2_114-118.pdf.
5. Новицький А.М. Міжнародний досвід правового регулювання інтернет. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 2. С. 52–58.
6. The Directive on security of network and information systems (NIS Directive). URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/network-and-information-security-nisdirective>.
7. Дайсон Естер Життя за доби Інтернету; пер. з англ.: П. Таращук. Київ : Альтернативи, 2002. 343 с. 122

Н. В. Лесько

д.ю.н.

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»,
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

С.А. Красько

студентка 4 курсу

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Початок ХХІ століття характеризується появою великої кількості електронних платіжних інструментів. Підвищення інтересу до нових технологій обумовлено як потребами електронної комерції, що повною мірою не задовольняються традиційними платіжними засобами, так й швидким розвитком інформаційних технологій. Тому особливо актуальним виступає питання визначення сутності та правового регулювання інституту електронних грошей.

Водночас, обіг й використання е-грошей пов'язано з низкою проблем, зокрема з недостатнім досвідом роботи з системами електронних платежів. Тому з метою вирішення таких проблем часто доводиться приймати рішення без належного теоретичного обґрунтування. А відтак, доцільність

деяких подібних рішень і заходів можна поставити під сумнів. Тому знаходження шляхів адекватного розв'язання цих проблем має велике значення для ефективного використання електронних грошей в Україні.

Вперше ідея застосування електронних грошей та електронних платіжних систем була висунута Д. Чаумом в середині 80-х років ХХ століття. Подальша комп'ютеризація, підвищення технологічної обізнаності населення, швидке розповсюдження інформаційних технологій у банківській сфері призвели до технічної еволюції електронних грошей, оскільки в мережі Інтернет з'явилися електронні платіжні системи, за допомогою яких було здійснювати обмін грошима за відсутності безпосередньої участі банків.

При цьому, необхідно зазначити, що на офіційному рівні, в тому числі банками Європейського Союзу, існування електронних грошей було визнане лише у 1994 році. Тому у подальшому з метою регулювання операцій з електронними грошима та електронними платіжними системами Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу були прийняті Директиви 2000/46/ЕС та 2009/110/ЕС [1, с. 40].

Тим не менше, в сучасній науці немає однастайності в розумінні поняття та сутності електронних грошей як таких, ще не склалася цілісна теорія використання електронних платіжних систем. У зв'язку з цим, значно відрізняються оцінки значущості електронних коштів для економіки та розвитку країн загалом, а також по-різному оцінюються перспективи електронних платіжних систем.

Необхідно звернути увагу, що з юридичної точки зору, електронні гроші – це безстрокові грошові зобов'язання емітента на пред'явника в електронній формі, випуск в обіг яких здійснюється емітентом як після отримання грошових коштів у розмірі, не меншому від обсягу зобов'язань, прийнятих на себе емітентом, так і у формі емітованої грошової вартості. Крім того, за своєю сутністю електронні гроші – це еквівалент традиційних фіатних грошей, що зберігають свою вартість на електронних носіях [2, с. 115].

Важливо, що в Україні правове регулювання відносин, що пов'язані з використанням та обігом електронних грошей, здійснюється Цивільним кодексом України № 435-ІУ від 16 січня 2003 року, Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» № 2346-III від 05 квітня 2001 року, Постановою Правління Національного банку України «Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів» № 223 від 30 квітня 2010 року, а також Постановою Правління Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей» № 481 від 04 листопада 2010 року, що затверджує Положення про електронні гроші [2, с. 117].

Відповідно до пункту 15.1 статті 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», електронні гроші являють собою одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, та виступають грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій чи безготівковій формі [3].

При цьому, не варто ототожнювати поняття електронних грошей із безготівковою формою розрахунків. Адже кошти в Україні існують лише у двох формах, зокрема готівкові кошти (готівка) та безготівкові. Це закріплено у статті 3 Закону «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Тому можна підкреслити, що **розрахунки за допомогою електронних грошей не є безготівковими розрахунками відповідно до українського законодавства** [3].

Варто зазначити, що недосконалість законодавчої дефініції електронних грошей в Україні зумовлюється, насамперед, новизною цього інституту, відсутністю єдності та однастайності щодо визначення їх сутності, феноменом використання таких грошей, а також розбіжністю у правовому регулюванні обігу електронних грошей у різних країнах [4, с. 190].

Відсутність нормативного регулювання емісії та обігу електронних грошей в Україні породжувала масу правових проблем, оскільки функціонування операторів електронних грошей в умовах правової невизначеності давало їм можливість для зловживань, створення схем податкової оптимізації, що межували з ухиленням від сплати податків, дозволяли використовувати грошові кошти в незаконних угодах, а інших учасників фінансового ринку з обігу електронних грошей ставили у невідгідне становище, оскільки держава не забезпечувала їм надійного правового захисту [5, с. 34].

Водночас, відсутність єдності щодо фінансової та правової сутності електронних грошей знаходить відбиток і на їх нормативному регулюванні. Так, у країнах Європейського Союзу, Сінгапурі, Японії, в Сполучених Штатах Америки, зокрема на федеральному рівні, а також в деяких інших державах е-гроші являють собою грошову вартість, що зберігається на електронних пристроях.

У свою чергу, на рівні окремих штатів Сполучених Штатів Америки електронні гроші визначаються як засіб платежу, що погашається або не погашається грошима і зберігається в електронній формі [4, с. 191].

Отже, розвиток ринку електронних грошей певною мірою залежить від ефективного нормативно-правового регулювання. Питання щодо закріплення фінансово-правової сутності електронних платежів у нормативних актах має вирішальне значення, оскільки від цього залежить подальше успішне введення в платіжний обіг е-грошей. Тому з метою вдосконалення і вирішення сучасних проблем обігу електронних грошей в Україні потрібно скористатися міжнародним досвідом, насамперед, вдосконалити й адаптувати законодавчу базу до змінних умов, впровадити нові системи електронного розрахунку і створити єдиний орган їх регулювання, забезпечити надійність емітентів е-грошей, а також підвищити безпеку здійснення платіжних трансакцій з використанням електронних платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шишкова Н. Л., Мороз Є. Ю. Електронні гроші: сутність та проблеми використання в Україні. *Економічний вісник*. 2017. № 4. С. 39 – 51.
2. Шлапко Т. В. Зарубіжний та вітчизняний досвід правового регулювання обігу електронних грошей. *Правові горизонти*. 2017. С. 113 – 119.
3. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001. № 2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.
4. Рядінська В. О. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 190 – 195.
5. Проценко А. Т. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні: дис. канд. юр. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 202 с.

Н. В.Лесько

д.ю.н.

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права,
Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

М.Р.Малець

асистент кафедри адміністративного та інформаційного права,
Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

СУЧАСНИЙ СТАН ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Проблема розбудови правової держави, однією з ознак якої є подолання непропорційної представленості соціальних і культурних ролей обох статей у різних сферах життя нині є актуальною для України. Інтеграція Української держави у світове співтовариство вимагає переосмислення місця і ролі жінок та чоловіків у суспільстві, їх рівноправної участі у всіх сферах життєдіяльності, і, зокрема, в політиці і державотворенні. Однак сучасний стан соціальних відносин у суспільстві, зміст і суть певних стереотипів, поширених серед населення, офіційна політика держави дають підстави вважати, що у цій сфері існує ще багато проблем.

У 1979 р. ООН схвалила Конвенцію «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» [1]. Україна ратифікувала цей документ 19 грудня 1980 року і тим самим взяла на себе низку зобов'язань, зокрема: а) включити принцип рівності жінок і чоловіків у національну конституцію або інше відповідне законодавство та забезпечити за допомогою закону чи інших відповідних засобів практичне впровадження цього принципу; б) приймати відповідні законодавчі та інші заходи, включаючи санкції, там, де це необхідно, для заборони будь-якої дискримінації щодо жінок; в) встановити юридичний захист прав жінок на рівній основі з чоловіками і забезпечити за допомогою компетентних національних судів та інших державних органів ефективний захист жінок проти будь-яких проявів дискримінації [2].

Окрім того, Україна підписала низку міжнародних документів і взяла на себе зобов'язання щодо подолання гендерної дискримінації. Прийнятий у 2005 р. Закон України «Про забезпечення